

## גנדי סיפור חייו של מהטמה (מוהנדס) גנדי



**כתבה תמר ורטה-זהבי**  
**אייר דיוויד הול**  
**הוצאת עם עובד, ספריה לנוער 2011**

### על הספר

זהו סיפור חייו של מוהנדס מהטמה גנדי, שנולד בהודו בשנת 1869 ובהנהגתו קיבלה הודו את עצמאותה והשתחררה משלטונם הממושך של הבריטים. יותר מכולם מזוהה גנדי עם הסיטאגרהא המחאה הבלתי אלימה. בקנאות רבה הטיף גנדי לדרך חיים של הסתפקות במועט והתנגדות לחוקים בלתי צודקים בדרך לא אלימה. הוא נבחר למנהיג ההודים שהוליך את תהליך השחרור מעול הבריטים, אך לא הצליח לגרום להודו המפולגת בין הינדים למוסלמים להתקיים בשלווה. יוצר התנועה לאי אלימות נרצח בשל דעותיו הפוליטיות בשנת 1948. בלשון קולחת מפשט הספר את האמירות החברתיות המורכבות. חייו המלאים והמעניינים של גנדי ואשתו, קסטורבאי, נקראים כסיפור הרפתקה מרתק.

### הפעלות בעקבות הקריאה (כל ההפעלות מופנות אל הקוראים)

#### ילדותו ונעוריו של גנדי

מדוע מגדיר גנדי את עצמו "הילד הכי פחדן בהודו"?

כיצד נראה ביתו של גנדי הילד?

מה היו יחסיו עם הוריו?

איך התנהלו הלימודים בבית הספר?

ספרו על חברו של גנדי, מכתאב.

ספרו על נישואיו של גנדי הצעיר.

## תחנות בדרכו של מנהיג

ציינו תחנות בחייו של גנדי: דמויות מפתח, אמרות ששמע מפיהם והשפיעו על חייו והשקפת עולמו. ציינו גם את האירועים הבולטים באותה תקופת חייו.

- ◆ ילדות
  - ◆ נערות
  - ◆ לימודים באנגליה
  - ◆ החיים בדרום אפריקה
  - ◆ בחזרה להודו כמנהיג מהפכה
- דגם מיפוי חייו של מהמטמה גנדי**

היעזרו בדגם שלפניכם:

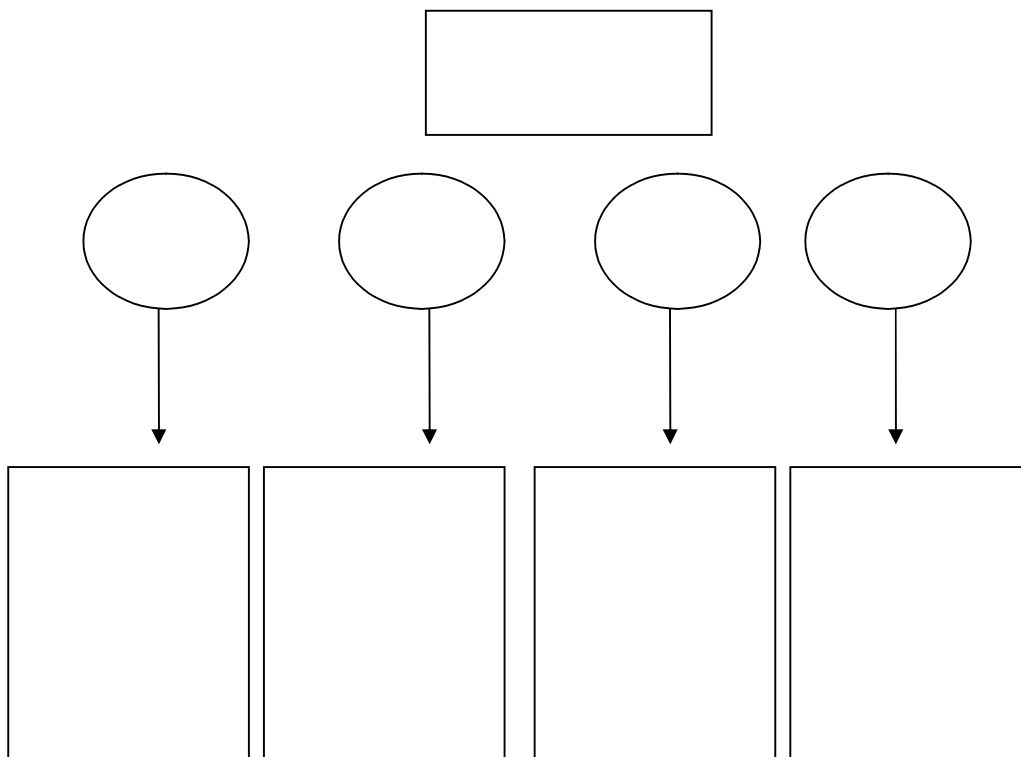
**מלבן קטן** = שם התחנה. (בתוך המלבן במרכז רשמו : ילדות)

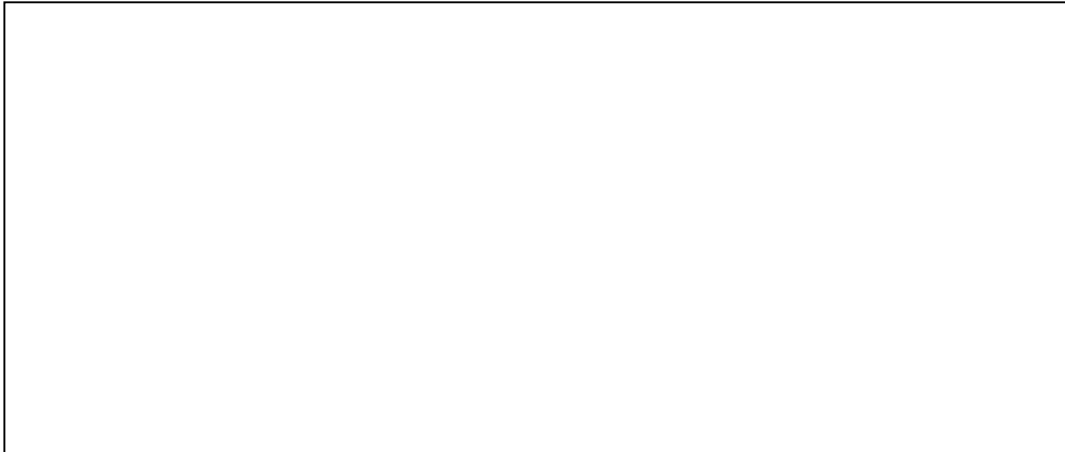
**מעגלים** דמויות מפתח הקשורות לתקופה זו. (אינכם חייבים למלא את כל המעגלים)

**מרובעים** אמרות ששמע מפי דמויות המפתח שהשפיעו לדעתכם, על גנדי בהקשר לתקופת חייו זו.

**מלבן גדול** רשמו אירועים חשובים שהתרחשו בתקופה הזו.

שם התחנה





**הערה:** פעילות זו יכולה להתרחש במליאה.  
על גליונות בריסטול גדולים ישורטט הדגם, והמורה בעזרת התלמידים יבצעו את ההפעלה הזאת.

### **הסיטאגרהא – כוח האמת**

- ◆ מהי הסיטאגרהא?
- ◆ בעקבות אילו אירועים החליט גנדי לממש את רעיון הסיטאגרהא?
- ◆ איך ביצע גנדי בפועל את הסיטאגרהא?
- ◆ דרך ההתנגדות הזאת של גנדי אירעה לפני כ- 60 שנים ויותר. האם לדעתכם ניתן להפעיל אותה גם היום במצבי סכסוך או מלחמה?

### **דיון במליאה**

הרבה טענות יש היום כלפי האלימות החברתית שמתפשטת גם בקרב הילדים בבתי הספר ומחוצה לו. האם לדעתכם אפשר לפעול בדרך הסיטאגרהא גם בעולם שלכם. דונו בבעיה זו בכיתה.  
נסו למרות הקשיים, להציג דרך שבה אפשר לפתור סכסוכים בדרך לא אלימה.

### **הטבע וההתנהגות האנושית**

בספר **גנדי** בא לידי ביטוי קשר חזק בין הטבע – העולם שבו חיים הגיבורים הראשיים והשפעתו על התנהגותם.

- ◆ מה הקשר בין אמו של גנדי ובין השמש?

- ◆ מדוע הקפידה אמו של גנדי לטאטא בזהירות את השביל בגינתם?
- ◆ מה סימל הפרפר לגנדי?
- ◆ מה סימל הפיל לגנדי?
- ◆ מה סימל הנחש לגנדי?
- ◆ מדוע בחרו גנדי ומשפחתו לחיות באשרם?

### אמרות וציטוטים

הספר רצוף אמרות שכתב ואמר גנדי לסובבים אותו. אך גנדי לא רק אמר, אלא חי ופעל בהתאם לאמרותיו ואפילו שילם מחיר כבד על כך. לפניכם מעט מאמרותיו של גנדי. קראו את האמרה וספרו איך מימש גנדי את האמרה הזאת בחיי יום יום.

"אני מאמין שהאדם מאושר כשהוא מסתפק במועט ומצליח לדאוג לצרכיו בלי להיות תלוי באחרים" (עמ' 60).

"רק כוח האמת והצדק יכולים לנצח את כוח הזרוע" (עמ' 65)

"לא באנו לעולם לנוח, באנו לעשות אותו טוב יותר" (עמ' 71).

### תערוכת כרזות

בחרו אחת מתוך שלוש האמרות שהכי מצאה חן בעיניכם. הכינו כרזה והוסיפו לה איורים מתאימים. הסבירו מדוע בחרתם באמרה זו. תלו את הכרזות שהכנתם בכיתה.

### אל - ימות ?

1. המילה: **אלימות** מחביאה בתוכה מילים נוספות שמשמעותן שונה לגמרי מהמילה אלימות. למשל : **תום**. כתבו כמה מילים רבות ככל האפשר ניתן למצוא במילה אלימות. רשמו את המילים במשמעות שלילית ואת המילים במשמעות חיובית. היעזרו בטבלה.

## א ל י מ ו ת

מילים במשמעות חיובית	מילים במשמעות שלילית

### הערה: פעילות זו תיעשה בהנחיית המורה/מנחה

2. דרך הסיטאגרהא הביאה לשחרור הודו, אך גנדי מת בדרך האלימה ביותר שיכולה להיות – הוא נרצח.

הביעו את עמדתכם לדבריו של גנדי שאמר: "האלימות לעולם אינה צודקת. האלימות היא ההיפך מהאמת ומהצדק. רק אם נתנגד לאי-הצדק בדרך לא אלימה – נצליח" (עמ' 67)

ערכו דיון במליאה: האם הדרך הלא אלימה הצליחה או נכשלה?

### הודו – מנהגים טעמים, ריחות וצבעים

בעקבות הקריאה בספר התכוננו ליום פעילות שיעסוק בנושא הודו. אפשר לחלק את השאלות לקבוצות וכל קבוצה תהיה אחראית לתחום תוכן אחר.

הספר מציג לקוראים לא רק את גנדי אלא גם את הודו על גווניה ומנהגיה השונים. השתמשו במקורות ידע נוספים. הביאו תמונות צילומי וידיאו וכי'ב. נושאים ליום הודו: (היעזרו במה שלמדתם מתוך הספר גנדי אך השלימו ידע ממקורות מידע נוספים. ערכו השוואה בין אז (התקופה שעליה מסופר בספר – לפני כשבעים שנים ויותר)) והיום.

- ◆ מקומה הגיאוגרפי של הודו: תנאי האקלים, נוף.
- ◆ המבנה החברתי ומנהגי המקום: קאסטות, תפקידי הגברים, תפקידי הנשים. נישואין, לידה, מוות.
- ◆ עבודה, פרנסה

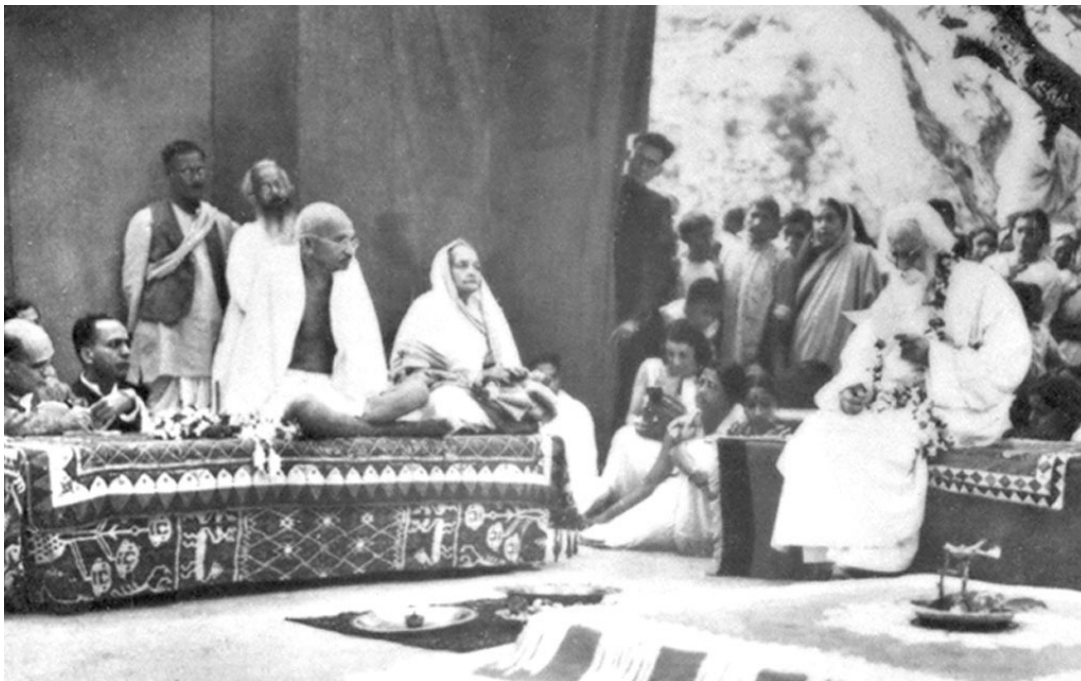
- ◆ מאפיינים של הלבוש ההודי: בגדים לנשים. בגדים לגברים.
- ◆ אוכל הודי: תבשילים, לחם, משקאות, תבלינים.
- ◆ הדת ההודית
- ◆ מוסיקה וסרטים הודיים

### ממוהנדס למהטמה

המשורר ההודי הדגול רבינדרנת **טאגור** ( חפשו באתרי אינטרנט הפניה לשיריו שתורגמו לעברית).

שינה את שמו הפרטי של גנדי ממוהנדס למהטמה . פירוש השם **מהטמה = נפש גדולה**.  
ואזרחי הודו קראו לו **באפו = אבא**.  
מדוע, לפי דעתכם, זכה גנדי לשני השמות האלה?

התבוננו בצילום הבא שבו נפגשים גנדי ואשתו קסטורבאי עם המשורר טאגור. ( צולם על ידי צלם אלמוני ונתרם לשימוש חופשי



- ◆ התבוננו בצילום ותארו מה אתם רואים בו.
- ◆ האם צילום הפגישה עם הסופר נראה לכם שונה מצילום מפגשים בין אישים שונים שאתם מכירים? אם כן במה השוני?

## האיורים בספר

מאייר הספר, דייוויד הול, בחר לאייר ספר זה על פי צילומים של גנדי. המיוחד באיורים שלו שהוא משתמש בחומרי ציור "עניים": רק נייר ועפרון ללא צבעים, למרות שהעולם ההודי הוא עולם צבעוני מאוד. מדוע לדעתכם בחר באיורים אלה? התבוננו באיור שבו נראה גנדי ליד גלגל הטוויה. מה אתם חושבים על מנהיג של מליוני אנשים שנראה כך?



באתרים

<http://gandhi.gemzies.com>

<http://imagesdunia.blogspot.com/2009/10/very-rare-photos-of-mahatma-gandhi.html>

אפשר למצוא תמונות מעניינות מחייו של גנדי, בחלקן מתייחסות לאירועים המסופרים בספר זה.

מומלץ לקרוא ולדון בספרים נוספים שעוסקים בנושא האלימות.  
בהפעלות למצעדי ספרים קודמים באתר דףדף הופיעו מספר ספרים שעניינם אלימות ומוסר חברתי, ביניהם:

#### לכיתות ד - ו



לכיתות ב-ד אך גם למבוגרים יותר :



הכינו  
ד"ר רחל עוז  
ד"ר איה מרבך  
מחברות סדרת ספרי הלימוד "לשון ועוד"

